

МАЛИ ИЂОШ III

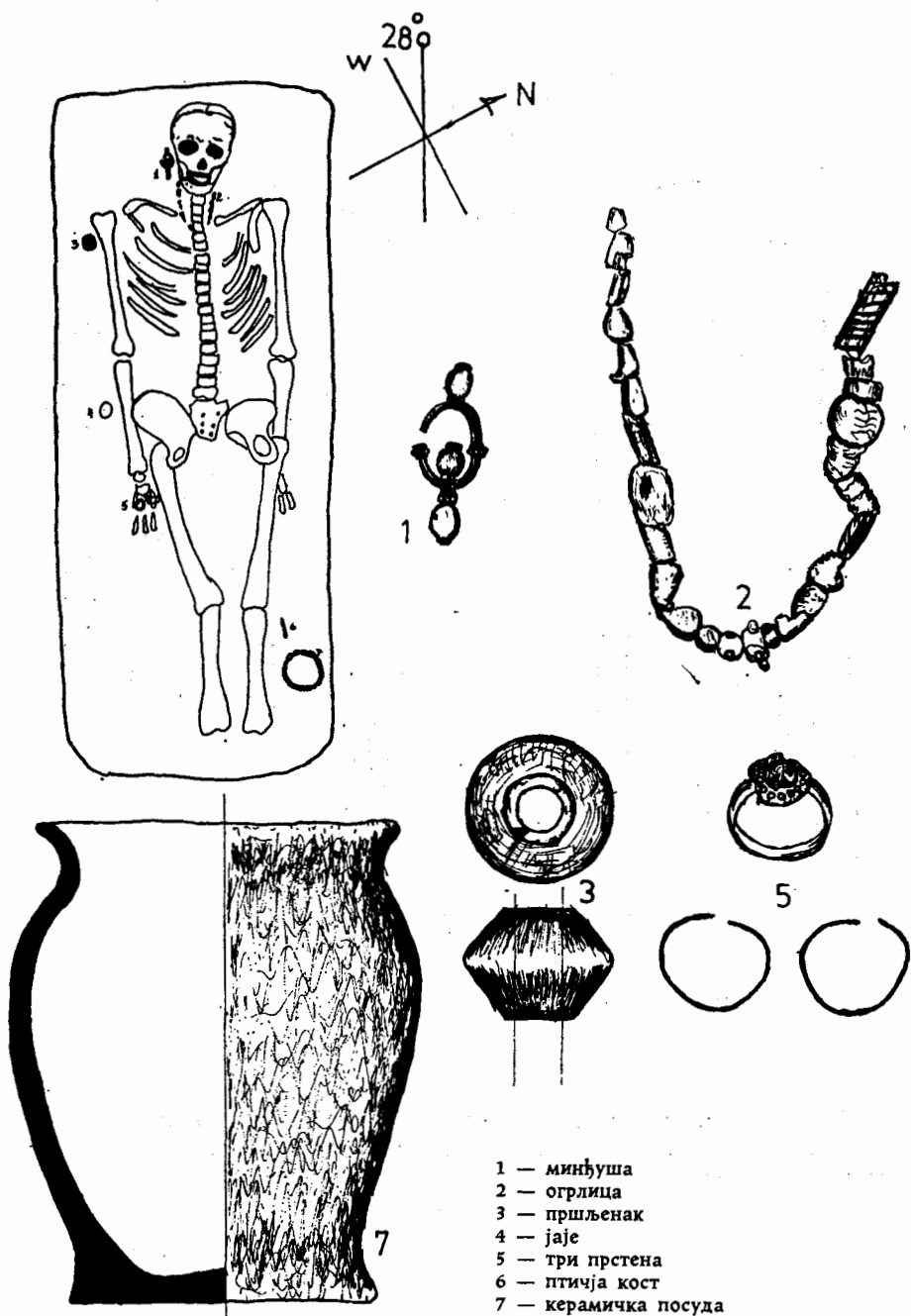
Археолошка ископавања у 1970. години

Историјски музеј Србије ставио је себи у задатак да се активно укључи у проучавање проблема досељења Словена у наше крајеве, њихове стабилизације и формирања првих самосталних државних творевина. С обзиром на то да је најранија историја Словена на нашем тлу недељива од историје аварског таласа и његове експанзије на Балкан и у Подунавље, потребно је ова испитивања започети проучавањем одређених некропола и насеља из тога периода. Ископавања неколико таквих некропола, које се обавезно морају испитати у целини, а не парцијално, пружиће могућност да се коначно дође до конкретнијих података о односима материјалне културе Авара и Словена. Због тога су 1970. године, под руководством проф. др Јована Ковачевића, започета сондажна ископавања на некрополи VIII века у Малом Иђошу (Бачка). Иако су средства којима се располагало била врло скромна, постигнути резултати указују на значај ове некрополе и потребу за њеним даљим истраживањем.

У првој фази сондажних ископавања откривено је 13 скелетних гробова, који се по гробним прилозима датују у VIII век, тј. време другог аварског таласа. Готово сваки гроб је имао прилоге. Углавном, то су керамичке посуде, од оружја већи ножеви, а од женског накита китџасте минђуше, огрлице од стаклене пасте и бронзано прстење (гроб 10, таб. 1). Посебно место заузима гроб грнчара (гроб 4, таб. 2). Поред керамичке посуде нађена је и алатка за глачање површине суда, што је до сада јединствен налаз у нашем археолошком фонду из тога времена. Поред стандардних, руком рађених посуда, у два гроба нађени су и судови рађени на витлу који припадају групи тзв. „жуте керамике“, о чијем пореклу је доста дискутовано у новијој археолошкој литератури. Овакве посуде су ређе, а код нас су до сада налажене само на неколико локалитета, и то: у Војки, Врбасу, Соколцу и сада у Малом Иђошу.

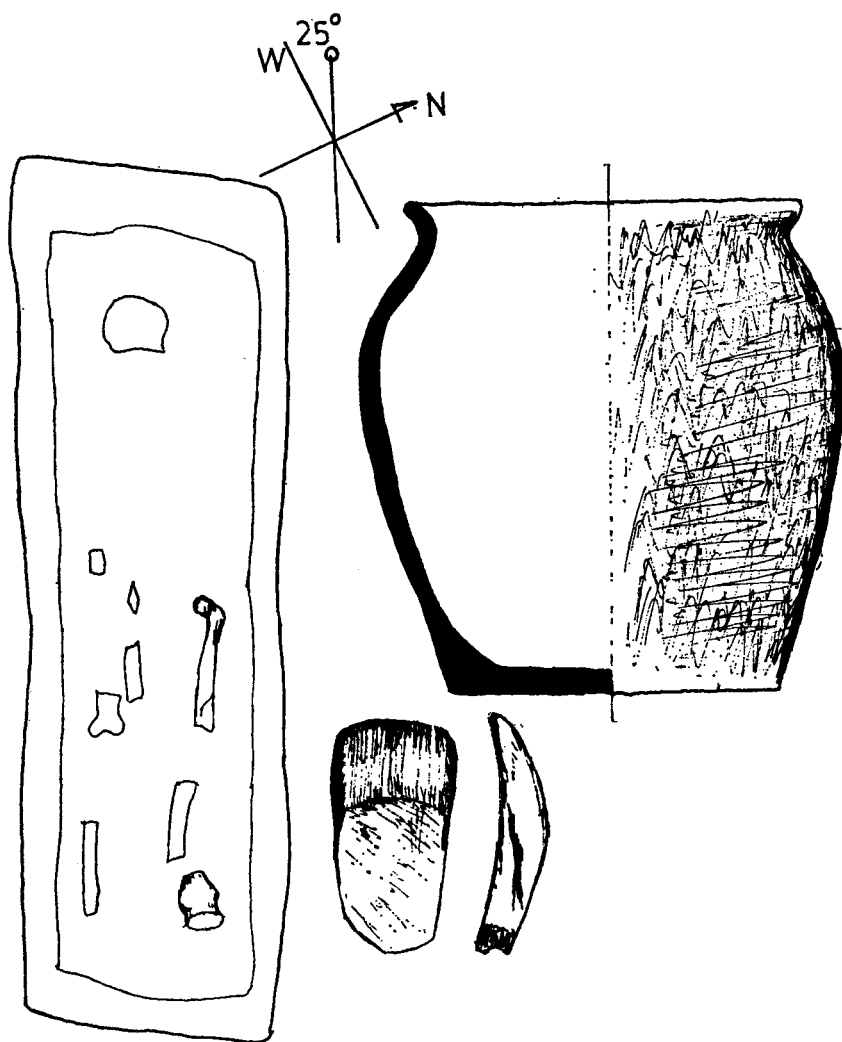
У овој години отворене су три сонде димензија 5×10 m. Остало је још доста простора за ископавања, а и доста проблема за решавање. На ово неколико квадратних метара откривена је и керамичка пећ укопана после напуштања некрополе, која је пореметила један од гробова. Овај налаз говори нам да се овде живело и касније, у пуном средњем веку и да је тај живаљ, највероватније, био словенски. Ова питања могу решити само даља систематска ископавања, која ће дати потпуније податке о карактеру овде сахрањене популације, а такође и о поменутом млађем насељу.

ТАБЛА I

- 1 — минђуша
- 2 — огрлица
- 3 — пршљенак
- 4 — јаје
- 5 — три прстена
- 6 — птичја кост
- 7 — керамичка посуда

ТАБЛА II

За Музеј је, сем тога, од особитог значаја и то што ће обогатити своје збирке материјалом из овог важног историјског раздобља, а тиме створити услове да на својој сталној поставци прикаже оригиналним експонатима овај део наше националне историје.

Петар Поп-Лазич